

MUALLIM U RS-u

I

KULTURA PODNOŠENJA

Zehra ALISPAHIĆ

Ovaj tekst je trebao biti kratak osvrt na stanje i angažiranost muallima u nastavnom procesu u najširem značenju te riječi u drugom bh. entitetu. Kada kažemo muallima, onda u najširem značenju mislimo na nastavnike razredne nastave, nastavnike i profesore bosanskog jezika, historije, geografije, biologije, matematike, fizike, hemije, demokracije i ljudskih prava... Međutim, zvanične statistike nisu nam mogle pomoći jer nisu imale tu stavku. U našem individualnom istraživanju shvatili smo da je broj muallima Bošnjaka na području RS-a gotovo zanemarljiv. Broj onih koje smo upoznali i za koje pouzdano znamo da u posljednje dvije-tri godine rade u mješovitim ili samo srpskim školama može prije stati na prste jedne, nego obiju ruku. To su, uglavnom, mladi ljudi, hrabri ljudi, ponosni ljudi, rođenjem vezani sa područjem u koje su se vratili. Mogućnost njihovog prijema u te škole bila je, prije svega, uvjetovana procentom bošnjačke djece koja pohađaju tu školu, a nikako njihovim uspjehom u nastavi, njihovim sposobnostima i kvalitetima ili ispunjavanjem uvjeta natječaja. To bi značilo slijedeće: održivi povratak na područje RS-a odražava se na broj

bošnjačke djece koji je u osnovnim i srednjim školama, a to rezultira radnim mjestom i angažiranjem bošnjačkog nastavnog kadra u školama u RS-u. Budu li se Bošnjaci vraćali u RS i ostajali u RS-u intenzitetom kakav je bio do sada, mladi učitelji, nastavnici i profesori, nikada neće imati šanse da rade ravnopravno sa svojim kolegama u ovom entitetu. Takav princip zapošljavanja, koliko nam je poznato, nikada nije važio u Federaciji i hvala Bogu da je tako. Stoga, možemo i kazati: prisustvo bošnjačkog nastavnog kadra u odgojno-obrazovnom procesu u RS-u nije dovedeno u pitanje, ali jest uvjetovano. Kad se zaposle, ovi mladi ljudi postaju punopravni članovi kolektiva. Oni imaju normalnu komunikaciju sa jednim brojem kolega, sa drugima, uglavnom, ne komuniciraju. U ovakvim sredinama bošnjački nastavni kadar živi i radi u atmosferi *kulturnog podnošenja*.

Ove nastavnike i profesore lijepo primaju bošnjačka i srpska djeca. Njihovo prisustvo u školama gdje bošnjačka djeca predstavljaju tek, naprimjer, desetinu učeničke populacije, predstavlja moralnu potporu i sigurnost i djeci i njihovim roditeljima. Zato su oni, neka nam drugi ne zamjere, veliki heroji, misionari i

pioniri povratka u ostatak BiH. Posve je jasno da, u skladu sa postojećim nastavnim planovima i programima – koji su različiti u Federaciji i RS-u – te udžbeničkom literaturom – koja na svojim stranicama briše noviju bh. Prošlost – ovi mladi ljudi nikad neće moći do kraja *održati čas*, ali zasad u klupama još uvijek sjede djeca koja nemaju svojih očeva, majki ili su ostali bez velikog broja članova porodice. Oni tu povijest nose u sebi zato što su je živjeli.

Manjinska vjeronauka s bošnjačkom većinom

Osvrt na prisustvo bošnjačkog nastavnog kadra u RS-u vraća se na muallime kao vjeroučitelje islamske vjeronauke. Shodno Okvirnom zakonu o osnovnom i srednjem obrazovanju, vjeronauka je u RS-u izborno obavezujući predmet u osnovnim, ali ne i u srednjim školama. U osnovnim školama, tamo gdje ima bošnjačke djece, vjeronauka se sluša jedan sat sedmično, od drugog do devetog razreda osnovne škole, prema za te uvjete prilagođenim nastavnim planovima i programima Vjersko- prosvjetne službe Rijasetu Islamske zajednice u BiH. U cjelini posmatrano, u nastavi vjeronauke u RS-u nema velikih poteškoća za koje se ne mogu iznaći adekvatna rješenja. Treba istaći činjenicu da Ministarstvo obrazovanja ovoga entiteta nije osporavalo njezino uvođenje i njezinu realizaciju. Problemi koji su se javljali i koji su evidentni na svim mjestima koje smo kontaktirali, povezani su sa nedostatkom djece, reduciranjem broja sati vjeronauke, izvođenjem nastave u kombiniranim odjeljenjima, udaljenošću pojedinih škola, ponekad i samovoljom pojedinih direktora, koji na različite načine lobiraju da roditelji potpišu izjavu da ne žele da njihovo dijete pohađa nastavu vjeronauke, te materijalni položaj profesora vjeronauke i njihov status. Naravno, ne treba zaboraviti ni činjenicu da se u pojedinim školama na Banjalučkom muftijstvu, gdje bošnjačka djeca predstavljaju većinu, nastava ne samo odvija po nastavnim planovima i programima RS-a nego u nastavi nije angažiran bošnjački nastavni kadar i nema nastave vjeronauke.

Treba im pomoći, pa koliko god

Danas u realiziranju nastave vjeronake, shodno kadrovskim potencijalima pojedinih muftijstava, uglavnom, rade imami koji svoje redovne obaveze nastoje vrlo prilježno i odgovorno uskladiti sa obavezama muallima u učionici. Ovi vrijedni ljudi ponekad nastavu drže u veoma teškim i, za pedagoške standarde u RS-u, nemogućim uvjetima. U nedostatku djece i u skladu sa preporukama direktora pojedinih škola, jedan vjeroučitelj sat vjeronauke drži i u odjeljenju kombiniranom s učenicima od drugog do devetog razreda!!! To su nevjerovatne pedagoške kombinacije i predstavljaju narušavanje svih pedagoških standarda. Ponekad je nastava kombinirana na dva nivoa, sa po dva ili tri razreda. Vjeroučitelj često drži sat i samo jednom učeniku! Zarad dječice i Allahovog zadovoljstva, vjeroučitelji u RS-u znaju preći po 40 ili 50 kilometara da bi držali nastavu samo za nekoliko učenika, i to pod veoma teškim okolnostima. Ukoliko matični medžlis (a on je, uglavnom, bez nekih značajnih sredstava) ne plati troškove puta, onda oni padaju na račun samog muallima, koji putuje, predaje i snosi troškove.

Status vjeroučitelja na području RS-a reguliran je ugovorom o djelu. Taj ugovor za četiri nastavna sata vjeronauke, koliko ih održi mjesečno, priskrbuje mu *značajnih* četrnaest konvertibilnih maraka. Dobro ste pročitali!

Probleme ponekad prave i sami Bošnjaci povratnici, koji, nakon povratka u mjesta u kojima su prije agresije na BiH predstavljali većinski narod, a danas to nije slučaj, u želji da djeca završe osnovnu školu po nastavnim planovima i programima koji važe u Federaciji, svoju djecu šalju i u nešto udaljenije škole i na taj način zatvaraju sebi vrata u matičnim školama da, kao većinska populacija, kao što smo već i istakli, ostvare pravo na svoj nastavni kadar, svoje nastavne planove i, naravno, nastavu vjeronauke. Bilo kako bilo, bošnjački nastavni kadar u RS-u iako malobrojan, pravi historijske korake i predstavlja radost i podršku onima koji su se vratili, a nama obavezu da ih ne zaboravimo i pomognemo, pa ako ne koliko bismo morali, onda koliko možemo.